

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Tárgy: Drónfelvétel egyéni, eredeti jellege

Ügyszám: SzJSzT-21/21.

A MEGKERESŐ ÁLTAL FELTETT KÉRDÉS(EK):

A szakértő feladata:

Nyilatkozzon arra, hogy a felperes által készített perbeli felvétel olyan fotóművészeti alkotás-e, amely egyéni, eredeti jellegű, azaz megfelel a szerzői jogról szóló 1999. évi LVI. törvény 1. § (1) bekezdés i) pontjában írt fotóművészeti alkotás jellemzőinek.

AZ ELJÁRÓ TANÁCS SZAKVÉLEMÉNYE:

I. A rövid tényállás

A megkereső bíróság által ismertetett tényállás szerint a felperesi gazdasági társaság több tevékenysége között kiemelten fotózással foglalkozik. Jellemzően városában és környékén készít felvételeket visszerthes szerződések alapján sajtótermékek számára, többségében drón felhasználásával. Ezen felvételeket hírügynökségi szolgáltatás keretében is igénylik tőle a szerződött sajtótermékeket előállító gazdasági társaságok.

A felperes 2019. évben a 2019. nyarán tartott Fesztiválon, majd a 2020. nyarán megrendezett rendezvényekről is készített drón felhasználásával felvételeket.

A 2019. nyarán a felperes tulajdonosa és ügyvezetője [Szerző] által készített drónfelvétellel kapcsolatban felhasználási szerződése volt a Szerzőnek a megrendelőjétől, amelyet a megrendelő a Szerző hozzájárulásával a Felhasználónak adott tovább felhasználásra. Ezt a Felhasználó a saját közösségi oldalán megjelentette, ennek további felhasználásával kapcsolatban az oldalon szerzői joggal kapcsolatos figyelmeztetés is található. Az alperes által működtetett Hírportál 2020. tavaszán megjelentetett cikk mellékleteként a fenti fényképfelvételt felhasználta és az alperes facebook közösségi oldala révén a nagy nyilvánosság számára is megismerhetővé vált.

Miután a felperes a kiadót értesítette, hogy a kép szerzői jogi védelem alatt áll, felszólításra az alperes eltávolította a felvételt az oldaláról.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette szerzői jogát, a további jogsértéstől történő eltiltásra, valamint az általa kiállított számlán megjelölt összegű szerzői jogdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes a kereset elutasítását kérte.

II. Az eljáró tanács válasza a Megkereső által feltett kérdés(ek)re

Az eljáró tanács rögzíti, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999 (XI.3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdésének a rendelkezése szerint: „*A Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)*”. A szakértői vélemény kialakításának alapját kizárólag a megkereső bíróság által a Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: SZJSZT) rendelkezésére bocsájtott ügyiratanyag képezte.

Az eljáró tanács tájékoztatja a Megbízót arról, hogy a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 101. § (1) valamint (3) bekezdése alapján a szakvélemény szerzői

jogi jogvitás ügyben, a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdések megválaszolására terjed ki, így az ezen területen kívül eső kérdések megválaszolása az SZJSZT hatáskörén kívül esik.

II.1. Az oltalom feltétele a szerzői jogi jogforrások alapján

Az Szjt. 1. §-ának (1) bekezdése szerint a törvény az irodalom, a tudomány és a művészet alkotásait védi.

Az Szjt. 1. §-ának (3) bekezdése szerint a védelem akkor illeti meg a műveket, ha azok a szerző szellemi tevékenységéből fakadnak, illetve azok egyéni, eredeti jellegűek. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.

Az Szjt. 1. § (2) bekezdésének i) pontja szerint szerzői jogi védelem alá tartozik többek között a fotóművészeti alkotás, feltéve, hogy egyéni-eredeti jelleggel bír.

E tekintetben szükséges tisztázni, hogy az Szjt. által használt „fotóművészeti” jelző azt a hamis látszatot keltheti, hogy a szerzői jogi védelem érdekében a fényképeknek „művészi” jelleggel kell bírniuk,¹ ez azonban nem lenne helyes megállapítás, hiszen az Szjt. szerint a fényképek tekintetében nincs szükség speciális művészi jellegre.² A védelem egyedüli feltétele az egyéni, eredeti jelleg megléte.

A közösségi jogforrások közül a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK irányelv kiemelése szükséges, amely a fényképek tekintetében (16) preambulumbekkezdésében valamint 6. cikkében rögzíti, hogy egy fényképet akkor kell eredetinek tekinteni, ha az a szerző saját szellemi alkotása, amely személyiségét tükrözi.

II.2. Válaszok a Megkereső kérdéseire

Ad 1. Nyilatkozzon arra, hogy a felperes által készített perbeli felvétel olyan fotóművészeti alkotás-e, amely egyéni, eredeti jellegű, azaz megfelel a szerzői jogról szóló 1999. évi LVI. törvény 1. § (1) bekezdés i) pontjában írt fotóművészeti alkotás jellemzőinek.

Egy-egy fénykép tekintetében számos SZJSZT szakvélemény vizsgálta annak kérdését, hogy az adott fényképnél mikortól lehet egyéni, eredeti jellegéről beszélni. Ezen szakvélemények a WIPO és Unesco égisze alatt a Berni Uniók Egyezményt értelmező ³kormányszakértő értekezlet nyomán kiadott dokumentumot használták kiindulási pontként, amely dokumentum lefekteti a fényképészeti művek védelmének alapjait.⁴ E szerint „minden fényképet úgy kell tekinteni, mint amely eredeti elemeket tartalmaz és így mint amely fényképészeti műnek számít, azoknak az eseteknek a kivételével, ahol a fényképet készítő személynek semmilyen befolyása nincs a kép megalkotására vagy más fontos elemeire.”⁵

A dokumentum felállít egy példálózó listát a tekintetben, hogy tipikusan milyen tényezők alapján minősülhet egyéni, eredeti jellegűnek egy fénykép, ezek:

- (i) témaválasztás,

¹ A kifejezés még a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvényből maradt fenn, amelyben eltérő védelmi szintek (szerzői jogi és szomszédos jogi) alapján élveztek védelmet a fényképek.

² SZJSZT 24/2004; SZJSZT 10/2007/1

³ SZJSZT 24/2004; SZJSZT 19/2005; SZJSZT 10/2007/1; SZJSZT 32/2007; SZJSZT 24/2013, SZJSZT 20/2017

⁴ „Photographic Works - Preparatory Document and Report of the WIPO/Unesco Committee of Governmental Experts”, *Copyright*, 1988. júniusi szám, 271. old.

⁵ uo.

- (ii) fényképezés szögének meghatározása,
- (iii) képkivágás módja.

A dokumentum szerint csak azok a fényképek zárhatók ki a szerzői jogi védelemből, ahol a kép készítőjének nincs tere személyes döntések meghozatalára és nincs lehetőség a kép kompozíciójának a befolyásolására. Ilyenek tipikusan a különböző megfigyelő kamerákkal készített felvételek.

Mindemellett a fényképek szerzői jogi védelmének megállapítása tekintetében iránymutató jelleggel bír az Európai Unió Bíróságának a Painer-ügyben hozott ítélete.⁶ A Bíróság ítéletében kimondta, hogy a portréfelvételek is szerzői jogi védelemben részesülhetnek, függetlenül attól, hogy a szerzőjük megbízás alapján dolgozott-e vagy sem. Rámutatott arra, hogy a szerzői jogi védelem abban az esetben alkalmazható, ha a létrehozott mű eredeti, olyan értelemben véve, hogy a szerző saját szellemi alkotása. Egy szellemi alkotás pedig akkor tekinthető a szerző sajátjának, ha tükrözi az ő személyiségét. Erre abban az esetben van lehetőség, ha a szerző a mű létrehozásakor képes szabad és kreatív döntések meghozatalára. Bár a fénykép fő tárgya a portréalany személyében adott, de a fénykép létrehozása során így is marad lehetősége a kép szabad kialakítására, megválaszthatja a háttérrel, a portréalany testhelyzetét, arckifejezését, illetve a megvilágítást. Ezen felül a folyamat végén különféle előhívási technikák közül is választhat, és ezekkel az apró részletekkel képes 'személyes színezetet' adni a létrehozott műnek.

A megkeresés tárgyául szolgáló fénykép elkészítése tekintetében esetlegesen kérdésként merülhet fel, hogy az egyéni, eredeti jelleg megállapítása során bír-e jelentőséggel azon tényező, hogy a kép drón felhasználásával készült. E tekintetben az eljáró tanács jelzi, hogy a fényképfelvételek készítése esetén minden esetben szükségszerűen alkalmazni kell egy műszaki eszközt a felvétel elkészítéséhez. Ez az eszköz maga a kamera, amely különböző műszaki jellemzőkkel és kiegészítőkkel (pl. állvány) bírhat. A drónfelvételek esetén is azt szükséges figyelembe venni, hogy függetlenül attól, hogy a felvétel a drónba beépített kamerával vagy a drónra külön felszerelt fényképezőgéppel valósul meg, a drón maga csak egy eszköz, amelyet a felvételt készítő személy irányít, és amely tekintetében ezen személy hozza meg a végleges döntéseket, és készíti el a képet. Jelen megállapítás az összes fotográfus által használt eszközre érvényes. A digitális fényképezőgépek, az utómunkálatok során használt szoftverek és minden további eszköz egyre fejlettebb technológián alapul, és ez által egyre több az automatizációs lehetőség egy-egy fénykép elkészítése tekintetében, azonban ez önmagában még nem jelenti azt, hogy az ilyen automatizációs folyamatok és eszközök használata által a fénykép készítője nem válhat szerzővé. Mindezekre tekintettel azt lehet mondani, hogy az eljáró tanács elé terjesztett kérdés megválaszolásánál irreleváns, hogy a kérdés alapját képező fényképfelvétel milyen eszközzel készült.

Az ügy tárgyát képező fényképet a fentiek alapján szükséges vizsgálni.

Elsőként megállapítható, hogy a felvétel elkészítése tekintetében a Szerző nem volt befolyásolva, sem utasítva a fénykép elkészítésének módjára vonatkozóan, így szabadon hozhatott döntéseket a fénykép elkészítése során.

A képrögzítő eszközök használói rengeteg tömeg fényképet készítenek, amelyek tekintetében esetlegesen megkérdőjelezhető az egyéni, eredeti jelleg megléte. Azonban a per tárgyát képező fénykép tekintetében az eljáró tanács a fent idézett rendelkezések alapján megállapítja, hogy a fényképfelvétel egyéni, eredeti jelleggel bír, az alábbiakra tekintettel:

A Szerzőnek lehetősége volt többek között a szabad témaválasztásra, a fénykép elkészítési szögének, nézőpontjának megválasztására, amely által a Felhasználó egy központi helyszínét és annak környezetét mutatja be madártávlatból. A kép egy olyan látószöget mutat, melyhez mindenképpen szükség volt helyismeretre és érzékelhető, hogy a kép készítése tudatos a

⁶ Painer v. Standard VerlagsGmbH (C-145/10.)

képkivágás tekintetében is. E mellett a Szerzőnek szintén lehetősége volt a fénykép témájaként szolgáló látkép fókuszának, valamint szögének megválasztására, a fényviszonyok hatásának megválasztására, ez által a képen szereplő személyek és térbeli alakzatok árnyékvetületének beállítására. Ráadásul ez utóbbi döntési lehetőség arra is utal, hogy a Szerző feltehetően tudatosan választotta ki a felvétel készítésének időpontját is.

Az eljáró tanács tehát megállapítja, hogy a perbeli felvétel megfelel az Szjt. 1. § (1) bekezdés i) pontjában írt fotóművészeti alkotás jellemzőinek.

Budapest, 2021. augusztus 3.

Dr. Győri Erzsébet
a tanács elnöke sk.

dr. Gubicz Flóra Anna
a tanács előadó tagja sk.

Szamódy Zsolt Olaf
a tanács szavazó tagja sk.